

Runstyckets Förskola AB
Org.nr. 556451-8081

Beslut

efter tematisk tillsyn av rätten till modersmåls-
undervisning i nationella minoritetsspråk i
grundskolans årskurser 7–9 vid Runstyckets
förskola AB

Tematisk tillsyn av rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolans årskurser 7–9 vid Runstyckets förskola AB

Skolinspektionen har under hösten 2019 genomfört en tematisk tillsyn av Runstycket förskola AB (org.nr. 556451-8081) avseende rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolans årskurser 7–9.

Intervju med rektor och huvudman genomfördes via telefon den 17 september, 2019 av utredarna Britta Seeger, Helen Lundell Sjöberg och Terje Holand.

Syftet med den tematiska tillsynen är att granska om huvudmannen fullgör sina skyldigheter att erbjuda och anordna modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk för de elever som har rätt till sådan undervisning. Skolinspektionen utreder om:

1. *Huvudmannen erbjuder modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk till de elever som har rätt till det.*
2. *Huvudmannen anordnar modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk till de elever som har rätt till det.*

Underlaget för Skolinspektionens bedömningar utgörs av skriftlig information som Skolinspektionen inhämtat från huvudmannen inför tillsynen, information från huvudmannens hemsida samt intervjuer. Skolinspektionen har genomfört intervjuer med rektorn för Runstyckets grundskola i Malmö samt representant för huvudmannen.

Runstycket förskola AB är en enskild huvudman med en förskola och en grundskola F–9, båda belägna i Malmö kommun. Vid tiden för tillsynen anordnas ingen modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk för elever i årskurserna 7–9 på skolan. Runstycket förskola AB har överlätit anordnandet av modersmålsundervisning till Malmö stad.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Runstyckets förskola AB (org.nr 556451-8081) att senast den 28 februari, 2020 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag redovisas till Skolinspektionen skriftligen på adress

skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i årkurserna 7–9

Skolinspektionen konstaterar att Runstykets förskola AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen säkerställer att elever och vårdnadshavare får tydlig information om rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk och information om vilka möjligheter till undervisning som finns (10 kap. 7–8 §§ skollagen, 5 kap. 9–10 §§ och 13 § skolförordningen, 9 kap. 5–7 §§ skolförordningen, Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, 2.8 Rektorns ansvar).
- Huvudmannen erbjuder eleverna att läsa sitt nationella minoritetsspråk på de olika sätt som författningarna anger (5 kap. 7–8 skolförordningen, 9 kap. 5–9 § skolförordningen).

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna.

- Se till att alla elever och vårdnadshavare får korrekt och tydlig information om rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk. Detta gäller såväl under utbildningens gång som när nya elever börjar på skolan
- Se till att den information som ges till elever och vårdnadshavare omfattar information om de utökade rättigheter som gäller modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk. I detta ingår att:
 - a) Informera om vilka de fem minoritetsspråken är.
 - b) Informera om att elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna inte behöver ha några förkunskaper i det aktuella språket för att vara berättigad till modersmålsundervisning, och att det inte finns några krav på att språket är elevens dagliga umgängesspråk.
 - c) Informera om att en romsk elev som kommer från utlandet under vissa förutsättningar får ges modersmålsundervisning i två språk.
 - d) Informera om att modersmålsundervisning i minoritetsspråk kan ges som förstaspråk eller som andraspråk.

- e) Informera om att erbjudandet om modersmålsundervisning i ett minoritetsspråk som sker utanför timplanebunden tid, inte är begränsat till ett visst antal läsår.
- Se till att elever och vårdnadshavare får information om rättigheten att läsa de olika nationella minoritetsspråken inom ramen för språkvalet, innan eleverna väljer språk.
- Se till att erbjuda modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk inom ramen för språkvalet.
- Se till att anordna modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk inom ramen för språkvalet, om en elev som tillhör målgruppen önskar det.

Motivering till bedömning av brister

Rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i årskurserna 7–9

Huvudmannen säkerställer inte att samtliga elever och vårdnadshavare får tydlig och korrekt information om rätten till modersmålsundervisning i minoritetsspråken

Skolinspektionen bedömer att Runstykets förskola AB inte säkerställer att elever och vårdnadshavare får tydlig och korrekt information om rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk eftersom det finns brister i både den skriftliga och muntliga informationen som skolan tillhandahåller.

Av läroplanen framgår att skolan har ett ansvar att ge elever och deras vårdnadshavare information om vilka rättigheter och valmöjligheter eleverna har. Detta är viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. I detta ansvar ingår att informera om att elever som tillhör de nationella minoriteterna har utökade rättigheter att få modersmålsundervisning i sitt minoritetsspråk. Av skollagen framgår att huvudmannen ska säkerställa att elever och vårdnadshavare får sådan information.

Enligt skollagen ska en elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk. Enligt språklagen är de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. En elev behöver inte ha några förkunskaper i språket för att vara berättigad till undervisning. Det finns inte heller några krav på att språket är elevens dagliga umgängesspråk.

Enligt skolförordningen är en huvudman skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om minst fem elever som ska erbjudas undervisning i språket önskar sådan undervisning, detta gäller dock inte nationella minoritetsspråk. Av skolförordningen framgår också att om en elev ges modersmålsundervisning utanför den garanterade undervisningstiden, är huvudmannen skyldig att erbjuda eleven sådan sammanlagt högst sju läsår under elevens skoltid. Denna begränsning gäller dock inte nationella minoritetsspråk. En elev kan också ha flera modersmål och därför behöver det av huvudmannens information framgå att modersmålsundervisning inte omfattar mer än ett språk för en elev, såvida inte det handlar om en romsk elev som kommer från utlandet, vilken får ges modersmålsundervisning i två språk om det finns särskilda skäl.

Av skolförordningen och läroplanen för grundskolan framgår att modersmålsundervisning i minoritetsspråk kan ges som förstaspråk eller som andraspråk.

Av Skolinspektionens utredning framgår att skolan har rutiner för att informera om modersmålsundervisning generellt, men de tar inte alltid sikte på undervisning i de nationella minoritetsspråken. Avseende vilken information som ges till elever och vårdnadshavare så framgår följande av intervju med skolans rektor och med representant för huvudmannen. Information om rätten till modersmålsundervisning ges både muntligt och skriftligt. Men den muntliga informationen behandlar inte specifikt de nationella minoritetsspråken. Information ges till elever och vårdnadshavare när eleverna börjar i förskoleklassen på skolan. De flesta elever börjar redan i huvudmannens förskola och fortsätter sedan i förskoleklass och går vidare upp till årskurs 9.

Av intervjuerna framgår vidare att i de fall nya elever börjar på skolan hålls inför skolstart ett möte med eleven och vårdnadshavarna. Vid detta möte efterfrågas om eleverna har ett annat modersmål än svenska eller talar ett annat modersmål hemma, för att i sådana fall kunna informera om rätten till modersmålsundervisning. Informationen når i sådana fall endast de elever som uppger att de talar ett annat modersmål i hemmet. Skolinspektionen vill i sammanhanget förtydliga att elever inte behöver ha några förkunskaper i språket för att vara berättigade modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk. Det finns inte heller några krav på att språket är elevens dagliga umgängesspråk.

Skolans nyligen uppdaterade skriftliga information om modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk innehåller felaktigheter och det saknas viss information om de utökade rättigheter som gäller för minoritetsspråken. Skolinspektionen har tagit del av den information om modersmålsundervisning som ges också via skolans digitala plattform, och som enligt rektorn når alla vårdnadshavare. Under pågående tillsyn har rektorn uppdaterat den skriftliga

informationen som finns där. Informationen inkluderar uppgifter om vilka de fem nationella minoritetsspråken är och uppgifter om att en elev, som har rätt till det, ska erbjudas undervisning i ett nationellt minoritetsspråk även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. Vidare framgår det av informationen att undervisning i ett minoritetsspråk ska anordnas även om det är färre än fem elever som önskar undervisning. Dock innehåller informationen även felaktiga uppgifter om att eleven måste ha grundläggande kunskaper i språket för att vara berättigad till undervisning. Vidare saknas information om att modersmålsundervisningen i nationella minoritetsspråk kan ges som första eller andra språk. Det saknas också information om att skyldigheten att erbjuda eleven modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken inte är begränsad till ett visst antal läsår.

I övrigt framgår av intervju med rektorn att skolan använder sig av Malmö stads blankett för ansökan om modersmålsundervisning som ges utanför timplanebunden tid. Blanketten innehåller information om att elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning samt att en romsk elev från utlandet får ges undervisning i två språk om det finns särskilda skäl. På ansökningsblanketten finns också en länk till Malmö stads hemsida för mer information om modersmålsundervisning.

Huvudmannen erbjuder inte modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk inom ramen för språkvalet

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen Runstykets förskola AB inte ger elever och deras vårdnadshavare ett reellt erbjudande om att läsa sitt nationella minoritetsspråk inom ramen för språkvalet. Detta eftersom huvudmannen inte ser till att elever och vårdnadshavare får information om möjligheten att läsa ett nationellt minoritetsspråk inom ramen för språkvalet innan valet görs.

Enligt skollagen ska en elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk. Vidare framgår av skolförordningen att huvudmannen alltid ska erbjuda de aktuella eleverna att läsa sitt nationella minoritetsspråk inom ramen för språkvalet, medan det är frivilligt för huvudmannen att erbjuda modersmålsundervisning inom elevens val, inom skolans val eller utanför den garanterade undervisningstiden. Om eleven inte väljer något av dessa alternativ är huvudmannen skyldig att erbjuda modersmålsundervisning utanför timplanebunden tid.

Skolförordningen anger även mer specifikt att en elev istället för ett språk som ska erbjudas inom språkvalet får välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i. Huvudmannen är inte skyldig att anordna undervis-

ning i ett språk som erbjudits som språkval om färre än fem elever väljer språket, denna begränsning gäller dock inte om det språk som avses är ett nationellt minoritetsspråk, då det är tillräckligt att *en* elev önskar sådan undervisning för att huvudmannen ska vara skyldig att anordna undervisning.

Av läroplanen för grundskolan framgår att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan.

Av Skolinspektionens utredning framgår att huvudmannen inte ger någon information om rätten att få modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk inom ramen för språkvalet. Därmed erbjuds inte heller eleverna undervisning inom ramen för språkvalet. Det framgår, både av intervju med rektor och av intervju med representant för huvudmannen, att skolan endast erbjuder eleverna spanska och tyska som språkval. Även den uppdaterade informationen på skolans digitala plattform som lagts ut av rektorn i samband med pågående tillsyn, saknar information om rättigheten att läsa ett nationellt minoritetsspråk inom ramen för språkvalet.

Skolinspektionen vill i detta sammanhang påtala vikten av att huvudmannen även informerar om möjligheten att läsa ett nationellt minoritetsspråk inom ramen för språkvalet, och att detta även bör framgå av skolans språkvalsblankett.

Motivering till föreläggande som ingripande

Runstycket förskola AB uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter och föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar



Stina Johansson

Beslutsfattare



Britta Seeger

Föredragande